

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Provinciæ Paraquariæ Societatis Jesv

Techo, Nicolas

Leodii, MDCLXXIII.

Cap. 22. Sancti Petri oppidum apud Gualachos fundatur, & apud eosdem egregiè laboratur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38528

Crematur.

Aliud fa-
num inflam-
matur.Incarnatio-
nis oppidani
respicitur.

Expianitur.

delubrum, & circumjacentes ædiculas, nullo obstante, concremant; ovantes denique domum redeunt. At Antonius Ruisius & Christophorus Mendoça per varios anfractus & montium juga evadentes, ubi cognovère loquacia venefici ossa aliò transportari, bajulos sub meridiem consequuti sunt: quorum plerique fugâ elapsi feretrum deseruere, duobus tantùm ferociam ostentantibus, & mortem utrique Socio minitantibus, vincula injecta sunt. Furiosa ossium custes per devium nemus etiam elapsa, eò fugit, quò sedulo indagantibus accessus non patuit. Collectis ossibus, ambo Socii, incenso cum hospitiosis templo, oppidum repetentes, in ariolorum manus incidissent, ni utrumque Diastanius, auxiliari fidorum Neophytorum manipulo obviam ducto, periculo exemisset. Sequenti luce solemnius sacrificatum est Individuæ Trinitati, cujus Festum commodè in eum diem incidebat. Ante Sacrificium Cataldinus, plebe adesse julsâ, ex ingenti volumine (nam magna Barbaris librorum admiratio est) idololatriæ damna tam disertè explicuit, ut tota concio facti pœnitentem se statim ostenderit. Ruisius è pulpito verbis acerbis reprobravit Barbaris, quòd trium ariolorum Antropophagorum putrida cadavera, præ Individua Trinitate coluissent. *Horrete*, inquebat, *quicumque prestigiatam demonis vocem Dei Verbo Incarnato, cui hoc oppidum consecratum est, prætulistis, & lymphaticas mentis agitationes præ suavibus Divini Spiritus motibus habuistis: unum restat, ut que monstra clam coluistis, ludibrio palam habeatis.* Secundùm hæc Diastanius ex eminentiori pegmate in foro ossa ariolorum exprompta contemptim in terram projecit: ad quæ proterenda pedibus tanto animorum ardore concursum est, quantum sufficere videbatur ad expiandum scelus. Inter hæc intercessit res parva dictu. Mus è calva arioli, cœu nido, proflit, quo viso omnium cachinni elati, quòd nempe dæmon, mure timidior, loco cederet. Deinde cremandis ossibus exstructa pira est, materiam ministrantibus, quotquot in oppido erant, mortalibus. Sic publico apparatu, trium cadaverum combustione, offensæ Triadis iræ litatum est, & nocentes dolore Sacramentoque expiati sunt. Lætis hoc successu Patribus nunciatum est, in ædícula oppido contermina arioli recens mortui cadaver etiam asservari, cui templum non pauci facere destinârunt; quam ædem eadem face Mendoça concrematum ivit.

CAPUT
XXI.Insignis ve-
terator ex-
ploditur.

Respicitur.

CAPUT
XXII.Sancti Petri
oppidum
apud Gua-
lachos fun-
datur, &
apud eodẽ
egregiè la-
boratur.Sexcenti va-
riis temporibus
bapti-
zati.Didaci Sala-
zarii patien-
tia.

DEVICTIS mortuis, cum vivis certamen fuit. Homo erat corpore supra modum deformi, collo obstipo, pede valgo, ventre protenso, dorso gibboso, capite enormi: Ætopum alterum diceret: hoc hominis môstrum, in altissimo monte sedem habens, ita coluerant plurimi, ut si faveret, felices se fore; si adversaretur, omnibus rebus carituros autumarent. Sed hac arte devicta hominis dementia est. Captum namque Socii puerorum ludibrio palam exponunt, qui miscellum disteriis onerantes, dæmonis sputum, vivum cadaver, sterquilinum ambulans, bufonum principem, inflatam araneam appellavère; successu tam prospero, ut cum ejus pristini cultores cernerent ab pueris impunè vellicari, proculcati, & luto stercoreque deturpari, errores deposuerint, seque doluerint; pudueritque, tamdiu ab hoc turpiculo homuncione decipi. Quin & Zaguarius (sic enim vocabatur) vexatione intellectum dante sapuit, & Christianus fieri voluit; deincepsque catechistam egit, donec vitam optimo fine concluderet. His tenebris depulsis, Socii ad restauranda damna, ab Mamalucis illata, vires & industriam converterunt.

JUSSU Antonii Ruisii Josephus Cataldinus ad Gualachos profectus, quinque ab Conceptionis Immaculatæ colonia dierum itinere, ibi novum oppidum posuit, ubi magna Gualachorum multitudo variis in locis habitabat. Apud quam gentem, ob motum ferociam, longè major laborum quàm animarum fructus percipiebatur: constantiâ tamen evictum, ut ex utriusque oppidi factione sexcenta capita, suscepto Baptismo, æternam salutem potiùs, quàm perniciem suam amarent. Atque illud fuit decimum tertium oppidum in Guairania ex Barbarorum reductione ab Societate fundatum. In Conceptionis colonia Didacus Salazarius inenarrabili prorsus patientiâ solus perseverabat. Post aliquot menses ex Taiaobæ

terris

terris ad eum hostiæ consecrandæ ob defectum frumenti mittebantur; quas, quia pauca erant, in multas particulas dividebat, ut in singulorum dierum Sacrificia sufficerent. Cibos ad eum aliunde missos Gualachi rapiebant: per integrum annum tres tantum casei ad ejus manus pervenere, etiam diripiendi, nisi Barbari caseorum ignari, ceram candidam existimassent. Igitur radicibus & vilissimis cibis optimus Pater vitam sustentabat, narrantque eum viperarum carnes aliquando comedisse. Quoquomodo poterat, ebriosæ gentis solemnia coercerebat, aususque non semel est, spreto discrimine, brachiorum nisu lymphaticos, ne se mutuo conficerent, prosternere, & instrumenta ebrietatum frangere. Notabile fuit in his Gualachorum symposiis dictum: nam cum dæmon adesse solitus ab compositatoribus interrogaretur, quid è cælo in hostiam Sacerdotis nostri sacrificantis sub medium missæ adveniret? respondit, Filium Dei: addens eo die, quia Nativitas Virginis celebrabatur, Virginem MARIAM è cælo etiam descendisse, geniali die filium honestaturam. Quod dictum quamvis patris mendacii sit, multum conferre potest ad tanti Sacramenti venerationem.

SUB anni millesimi sexcentissimi trigesimi finem, & principium sequentis, Tucumania Calchaquino bello afflictari cæpit: quæ poterat pace frui, si de sua tutela querula non fuisset. Hispani in conterminis Calchaquinæ vallis urbibus ante aliquot annos idem se Societati offensos ostenderant, quod hanc vallem duabus sedibus occupasset, distantes se Sociorum reverentiâ detineri, quominus gentem indomitam subjugarent. Societas verò, quamvis Calchaquinorum pervicaciæ contundendæ frustra diu laborasset, autumabat tamen non inutilem Christianæ & publicæ rei operam se ponere, eo solo nomine, quod Calchaquinorum infantes expiaret, & autoritate suâ quasi muro bellicosissimam gentem ab Tucumaniam depopulatione contineret. Sed accedentibus aliis rationibus, vallis, uti supra demonstratum est, nobis deserenda fuit. Quâ desertâ, Saltenenses & Riocenses cives, confidentius, quam cum infidis & exacerbatis hominibus par erat, se gerentes, non secus ac ante in eorum confiniis agros excolebant: & ausus est Urbina, vir potens, in ipso vallis ostio amplam villam in castri speciem construere. Sed amorâ Societate, fractis velut repagulis, veteri odio stimulante, Barbarorum exundans furor foras erupit, vicina primum corripuens, & deinde longinqua pervadens. Conjuratone cum finitimis factâ, Urbina villam vi capiunt, quo cum domesticis & uxore trucidato, ejus filias, selectissimas virgines, postea à Saltenensibus vi redemptas, abigunt; villas Hispanorum destruunt. Conjurati Andalgalæ, Famentini, Andacolæ, Capaianes, & aliæ Barbarorum nationes advolant. Indi apud Hispanos educati per fraudem dominos mactant, vi viam ad vallem, libertatis recuperandæ ergò, sibi faciunt. Tucumaniam Prætor Albornosius, Cardinalis Albornosii frater natu major, Barbaros, antequam vites jungerent, incompósitos adorsus, vicit quidem, & in vallis faucibus castrum construxit: sed hostes adunati præfidiarios Hispanos extra vallem progressos cum eorum duce trucidant, potitque castro, Londinum urbem, occisis quamplurimis, destruunt, Riocam obsident, totam Tucumaniam belli metu concutiunt. Inter quæ turbamenta Saltense Collegium, combustis segetibus, & pecoribus abactis, nutavit: Riocense edo redactum est, ut Venerabile Sacramentum ex deserta domo educi debuerit. Nec unius anni vexatio fuit; sed ultra decennium bellum productum est, non ante finem habiturum, quam Societas valli restituatur. Interim Calchaquinensium rebellio valde incommodavit Apostolicis excursionibus & urbanis utilitatibus. Quamquam in authenticis codicibus reperio, hoc anno per varia loca non sine aliquo fructu excursum fuisse.

IN Paranensi regione ex Acaraënsi oppido ad Caaiguas Christo lucrandos suscepta expeditio est. Caaiguarum gens est longè modica, & incultissima Indorum omnium. Ii inter Paranam & Urvaicam in sylvis sparsim habitant, unde illis nomen adhæsit; nam Caaigua sylvanum sonat. Propriâ linguâ gens utitur, haud satè ad cognoscendum facilis; nam dum voces edunt, sibilare, & inarticulatos stupos in

*Inedia.**MARIA
Virgo V. Sa-
cramentum
cobonestat.***CAPUT
XXIII.**
De Calcha-
quinorum
rebellione.

1630.

*Societas à
Calchaqui-
no in officio
continuit.**Conjuratio
Barbarorū.**Albornosius
Calchaqui-
nos vincit.**Calchaquini
bellum re-
integrant.***CAPUT
XXIV.**
De Caa-
iguarum
moribus.